

Aktüel / Actuel

Mayıs-Haziran / May-June 2007/ No.21

Galatasaray Lisesi

Galatasaray Lycee

Galatasaray Lisesi binasının tarihi biraz karışık olmakla beraber iki önemli yangınla şekillenmiştir. 1839 yılında Gülhane'de kurulan Cerrahhane'nin, II. Mahmut tarafından geliştirilmesine karar verilip, yatılı bir Tıp Okulu'na çevrilmesi söz konusu olduğunda İstiklal Caddesi'nde yer alan bir binaya geçilir. O tarihte burada bulunan yapının ne planı ne de mimarı hakkında hiçbir bilgi yoktur. Ancak bahsi geçen bu bina, bugün lisenin bulunduğu yerdedir. 1848 yılında yaşanan Büyük Beyoğlu Yangını sonrasında bu binanın yerine tipik 19. yüzyıl kışla mimarisine uygun bir bina yapıldığı bilinmektedir. Bahsi geçen bina 1868 yılında kurulan Mekteb-i Sultani'nin hizmete başladığı binadır.

Yapının genel özellikleri değerlendirildiğinde öncelikle plan olarak 19. yüzyıl kışla tipi yapı planının kullanıldığını söylemek mümkündür. Buna göre ortada bir iç avlu bulunması, yemekhanelerin kalabalık gruplara yönelik büyücek yapılmış olması ve yatakhanelerin koğuş tipi geniş mekanlar şeklinde düzenlenmesi alışılmış bir uygulamadır.

1907 baharında yaşanan ikinci bir yangınla, taş duvarlar dışında her şey yandığı üzere binanın yeniden inşa edilmesi gereği doğar. Sultan II. Abdülhamit tarafından hızla oluşturulan komisyon, okulun yeniden hizmete girebilmesi için olağanüstü bir çaba verir ve maddi sıkıntılara rağmen, bütçe yeniden düzenlenerek, tam zamanlı işçi çalıştırılmasıyla dört duvar kalan

The history of Galatasaray Lycee building has been shaped by two major fires, although it is somewhat ambiguous. It was ruled that Cerrahhane, established at Gülhane in 1839, was to be developed and converted into a boarding medical school and hence a move was made to this building on Istiklal Street. There is no information on neither the plan, nor the architect of the building which was in existence here at that time. However, this building is at the site where the Lycee is situated today. It is known that a building in conformity with typical 19th Century barracks architecture was built instead of the former building after the great Pera fire of 1848. The said building is the one where Mekteb-i Sultani, founded in 1868, started offering services.

When evaluating the general characteristics of the building; it can be said that first of all, 19th Century barracks type building plan was used. It is customary in such plans to have an inner yard at the center with large mess halls large enough to cater crowds and dormitories arranged in ward type large spaces.

As everything other than stone walls was burned in a second fire which took place in spring 1907, the building had to be reconstructed. A commission formed swiftly by Sultan Abdülhamit II used exceptional efforts to ensure that the school could be re-launched and the budget was rearranged despite financial difficulties and the building which had only four walls left was rebuilt with workers working around the clock. So, the school was open for

yapının yeniden inşası gerçekleşir. Böylece çok geçmeden 1908-1909 ders yılında okul tekrar eğitim-öğretime açılır.

Lise, bu inşa sürecinden o tarihe kadar hiçbir okulda yer almayan bir konferans- tiyatro salonuna sahip olarak çıkar. Bizzat okulun Müdürü Tevfik Fikret Bey tarafından çizimleri yapılan konferans salonunun okul içine yapılması o dönemde çok tartışma yaratmış olsa da hiç kuşkusuz Galatasaray Lisesi'nin bugün en önemli mekanlarının başında gelir. Fikret'in okul marangozhanesinde kimi zaman öğrencilerle çalışarak hazırladığı mobilyalar, dolaplar bu yenilenme döneminin önemli üretimleridir. Tevfik Fikret Kitaplığı, laboratuvarlar ve Selim Sırrı Spor Salonu, binanın 1907 yangını sonrasında kazandığı diğer mekanlar arasındadır.

Dışarıdan bakıldığında, şose taş yoldan geçilerek varılan ön avlu tüm ön cepheyi karşılar. Kat düzeni dışarıdan net olarak algılanan binanın, pencere şebekeleri her katta farklılık gösterir. Kıрма çatı örtülü binanın ön cepheden üç, her iki yandan birer ve arka cepheden de bir kapısı bulunmaktadır. Arka tarafta yer alan büyük bahçe, yüksek istinat duvarlarıyla çevrilmiş bir terasa oturmaktadır. Bu haliyle bina, Karaköy tarafından bakıldığında diğer komşu yapılara nazaran oldukça heybetli bir duruşa sahiptir. Yan bahçe yine teraslandırılmıştır.

Binanın İstiklal Caddesi tarafındaki anıtsal giriş kapısı, 19. yüzyıl anıtsal yapı girişlerinde karşılaşılabilecek bir kapı sayılsa da, o dönem içinde İstanbul'da yapılmış özellikle saraylara ait anıtsal kapılar arasına girebilecek kadar mimari albeniye sahiptir. Kapı alınlığında Abdülaziz'in tuğrası bulunur. İki kanatlı, dökme demir kapı anıtsallığı gereği döneminde olduğu gibi bugün de Tören Kapısı olarak kullanılmaktadır. Gündelik giriş- çıkışlar bahçenin İstiklal Caddesi'ne bakan diğer ucunda yan tarafta kalır. Rakamlara bakarsak, binanın kapladığı alan 12.000m² dir, bahçeler ise toplam 14.933 m²'lik bir alana yayılmıştır.

education in 1908-1909 academic year without much delay.

A conference-theater hall, which was not found in any school until then, was an addition to the Lycee in this construction process. Although this built-in conference hall, which was designed by Tevfik Fikret Bey, School Master himself, was subject to debates in that period; presently it is one of the most important sites of Galatasaray Lycee. Furniture and cabinets Fikret had prepared at school carpentry shop, sometimes working together with students, are major products of this renovation period. Other spaces gained by the building after 1907 fire are Tevfik Fikret Library, laboratories and Selim Sırrı Sports Hall.

When looked from outside; the front yard, which is arrived going through a stone road, covers the whole front façade. Window systems of the building, the floor design of which can be detected clearly from outside, vary at every floor. The building with broken style roof cover has one door from the front façade, one from each side and another door from the back. The great yard on the back side sits on a terrace surrounded by high retaining walls. In this state, the building has a dominant stance compared to neighboring buildings when looked from Karaköy side. The side garden is again terraced.

The monumental entrance gate of the building on İstiklal Street side is a gate which is customary in 19th Century monumental building entrances; yet, it has an architectural appeal which may be listed among monumental gates of palaces built in Istanbul in that period. Abdülaziz's tuğra is on top of the gate. The two-winged cast iron gate is being used as a ceremonial gate today as in the past due to its monumentality. Daily entry and exit are done on the side at the other end of the yard facing İstiklal Street. In figures, the total area covered by the building is 12.000 m², with yards having a total land area of 14.933 m².